

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Martinii Tridentini E Societate Jesu Sinicae Historiae Decas Prima

Martini, Martino

Monachii, 1658

Quintus Imperator Hiaokingus. Imperavit annis XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11848

QUINTUS IMPERATOR HIAOKINGUS.

Imperavit annis XVI.

Cyclo 43. an.
22. ante Chri-
stum 156.

Hic UENIUS imperium per manus tradidit; quem moriens ita scribitur allocutus. *Si mortem meam excipient bella, quod est proclive metuere; AFUUM ducem praclarissimum adhibe in consilium. Hic tuò committes omnia; nec dubitabis de illius fide, tot experimentis probatâ. Eius verò peritiam militarem quid attinet laudare, quâ Sina neminem habet ei parem?* HIAOKINGO consilium istud utilissimum fuisse rerum eventus docuit. Nam per AFUUM bella non pauca confecit felicissimè. Quanquam deinde nimius justique amor & constantia, sed præcipuè muliebris indignatio in odium Imperatoris eum adduxit, ac tandem miserè mori coëgit, ut in loco docebimus.

Reorum car-
nificina.

Mos erat à multo jam tempore apud Sinas, ut criminibus convicti tot in frustra secarentur, quot vellet iudex. Quæ carnificina subinde ad decem usque millia procedebat. Prima sectio grassabatur in supercilia; quorum detractâ pelle, tegebant oculos, quæ sitâ hinc etiam tribunalibus commendatione clementiæ, quòd reum iudices dolorem sentire quidem, non & videre vellent. Quanquam UENIUS Imperator hanc poenam mitigavit, si mitigata dici potest, quæ nihilo fecius est acerbissima. Nam sectionis loco tot ictus, quot iudici placeret, excipiebatur reus, gracili virgâ salicis tantum dolorem infligente, ut eâ verberatione multi sint enecti. Unde hic Imperator illam plus deminuit, ictuum meritorum tertiam tantum partem imperans. Sed qui statutas à patre poenas minuit, tributum auxit. Eius namque pensionem ad antiquum statum revocavit, ac dimidiam partem à patre remissam denuo exegit; causatus, rem agrariam restitutam, quæ obsoleta paternam tantisper indulgentiam sibi fecisset obnoxiam. In vestigalibus autem unum ex triginta solvendum imperavit.

Ebrietatis
mala ingentia
& varia.

Subinde totum imperium ebrietas miscuit. In palatio regulorum filij de more cum filijs Imperatoris educabantur. Inter hos erat U regis filius, IUNGO Imperatoris filio ante alios charissimus. Sed

hunc

hunc amorem viarum turbavit. Accidit enim, ut hi duo poculis sese invitantes, gravesque mero, primum de re non magnâ verbis contenderent. Mox verò surgentes è mensa, nec minùs irâ quàm vino calidi, de digniore loco altercari cœperunt. IUNGUS potissimum U regis filio irascebatur, quòd sibi debitum honorem non tribueret; eodemque loco, ubi potaverant, eum cultro trucidat. U rex auditâ filij cæde, vindictæ cupidus, contra Imperatorem hujuscemodi tragœdiam orditur. Sollicitatis regulatorum animis, alios præterea sex in partes trahit ac jubet unâ secum in Imperatorem consurgere; omnes Imperatoris aut fratres, aut patros aut avunculos. Erant autem isti. PAUS U rex conjurationis author; KIUNGUS KIAOSI, KIMUSQUE KIAOTUNG reges fratres; HIENUS ZAOCHUEN, PIEUS CINAN, FAUS ZU, SUIUS denique CHAO, reges. Omnium potentissimi Uus & Zuus habebantur.

Imperator auditâ conjuratione, paterni consilij memor AFUUM cum summâ potestate bello præfecit, sex & triginta legionibus Siniticis, quas KIUN vocant, ei datis. Duodecim millibus & quingentis militum constar una legio; ducem supremum unum habet, & quatuor tribunos, præter reliquos minorum ordinum duces. Ex quo intelligitur hunc exercitum plusquam quadringenta & quinquaginta militum millia complexum fuisse. AFUUS quippe gnarus militiæ cum primis, ut reges à se mutuò distractos compelleret ad sui quemque territorij custodiam; divisis copijs, Præfectisque LI. I. O duce ad invadenda CHAO, LUONPEO autem ad CI, regna missis, ipse cum robore exercitus contra federatorum copias tendens in Zuregum impressionem facit, à terris Imperatori obnoxijs bellum aversurus. Omnium primò occupavit HONAN, provinciam frugum fertilissimam, & alimentis abundantem. Sperabat enim, postquam eâ potitus esset, suis militibus nil defuturum; hostem verò solâ fame deleri posse. Non sefellit hoc stratagema federatos; qui proinde HONAN ingressi, vel pugnam erant commissuri, vel illam sibi provinciam retenturi. Jamque ad vallem obscuram YEU Sinis appellatam, inter altissimos HIAOXIN & que montes accumbentem pervenerant; cum AFUUS cognito eorum consilio militibus edicit, ut rectâ per vallem tendant, servatis semper ordinibus. Erat ei deliberatum LOYANG urbem antecapere, quòd facilius hosti viam intercluderet. Verùm, ubi paullùm processerat; CHAOXU ducis instinctu consilium mutavit, omisâque valle

Pp

per

Commeatus
interclusus.

per montes Orientem petens, superatis faucibus UQUANTIS per urbem LAUTIEN breviori quidem, sed difficiliore itinere ad YUNGYANG pervenit urbem. Ea quippe majoris erat quam LOYANG ad victoriam momenti. Magnis difficultatibus ac laboribus, quos exantlavit summa montium juga superando & impervia penetrando, favit exitus haud pœnitendus. Ingens periculum evasit, in quod omnino incidere debuisset ex insidijs, quas foederati reges, quâ impeditorum erant loca, in YEU valle posuerant. Posteaquam YUNGYANG tenuit, cui obtinendæ vix parem se credebat esse; perlatus, *iam est*, exclamat, *in nostrâ manu victoria! miseros illos reges vincam sine armis.* Nec temerè sic exultabat. Omnem enim commeatum rebelles per unam urbem YUNGYANG sperare poterant, de cetero asperrimis montibus interclusi. Urbis ab Imperatoris exercitu captæ fama non invenit apud reges primò fidem. Nec enim alas habere ac volare posse Imperatoris milites, per jocum dicebant. At ubi certior eâ de re nuncius haud ampliùs dubitare sivit; tum enimverò actum esse de se conclamârunt, si AFUUS detrectaret pugnam, in quâ unâ spem omnem posuerant. AFUUS interea de insidijs inter HIAO & XING paratis per exploratores monitus, à tergo militem in eos mittit, & inopinantes magnâ ex parte cædit. Jámque regum exercitus terga dare coactus, rectâ & ipse YUNGYANG petebat pugnam initurus. AFUUS autem cum HONAN provinciam interim ubique pronam haberet ad deditonem; regnum LEANG amicum (ejus quippe rex non stabat à foederatis) firmis præsidijs munivit, interdicens, nequid annonæ ad rebelles inde transvehi permitterent. Ab hoc enim regno pauci montes arcebant rebellium exercitum. Ceterum perpetuis altissimisque montium jugis claudabatur, HONAN provinciam à XENS I separantium. Itaque in medio clausi reges jam ad extrema solâ fame venerant; tantum exercitum annonâ deficiente. Omnem proinde lapidem movebant, quò AFUUM ad prælium lacefferent. At ille castris se continens, in rerum omnium abundantia securus irrisit hostes. Hoc consilium ubi frustra esse vident; ingressum in LEANG regnum moliuntur. Jam ad primam ejus urbem pervenerant; quam AFUUS permunierat undique, victoriam in eo positam esse dicens, si urbe non exeuntes, aliquantisper propugnarent mœnia. Interim pœnuriâ rerum necessariorum ingravescente reges solutâ obsidione AFUUS castra statuunt invadere. Nam invenerant viam antè, quàm hoc aggre-

grediebantur, quâ saltem aliquam annonam adveherent; quæ per HOAI fluvium usque ad amnem Zu in illum se exonerantis, parvis navigijs Zu adverso magnâ difficultate portabatur ad exercitum, ut-
 cunque felici hætenus successu. Sed AFUUS eâ de re certior factus ab exploratoribus, ad fauces amnis custodiendas levis armatura misit equites; qui, priusquam hoc resciscerent hostiles copiæ, regum inibi fuso præsidio intercludunt iter. Tum reges, ut AFUUM ad pugnam elicerent, circumire castra, instructis ordinibus eum laceßere, ac timiditatem exprobrantes ei protervè illudere. Ille contra nil moveri dicerijs inanibus, castrâque melius emunire. Præcisâ itaque pugnae spe omni, reque deploratâ, in ipsa castra, quod ultimum supererat consilium, constituunt impetum facere. Nec prima procedebant malè, nisi stratagemate, quod adornabant, felicior AFUI virtus esset. Igitur intempestâ nocte robur exercitûs ad eam castrorum partem, quâ Boream spectabant, silentio tendere jubet hostis; & militum manum non contemnendam panico tumultu partem Australem aggredi. Hoc fecit eo consilio, ut AFUI militibus ad Austrum, ubi res maximè inclinata videbatur, averfis, ipsi à Borea, unde nihil hostile timeretur, irrumperent. Non latuit AFUUM ea fraus, ex incurfandi modo facilè suspicantem, ad Austrum non agi seriò. Ergo castra, quæ Boream tuebantur, non tantùm non nudavit præsidio, sed quantis potuit viribus, eam partem auxit. Ubi reges audiunt, ad Austrum increpuisse panicum; à Boreâ vacuam, ut putabant, partem aggrediuntur. Sed magnâ suorum clade repressi, cùm stratagema suboluisse animadvertent; effusâ fugâ retrocedunt à castris. Eodem modo milites Australes, quâ data via, profugiunt. AFUUS eruptione factâ fugientes per saltus ac montes infecutus, pecudum more mactavit; memorabili victoriâ potitus, nec uno suorum desiderio, septem regum sine proelio victor. FAUS ZU rex, quâ evaderet, non inveniens; ne in hostium veniret potestatem, mortem sibi concivit. Idem remedium eâdem infaniâ quesivere SURUS KLUNG IUSQUE reges. U rex ad YUE regem amicum profugit, qui hospitem in Imperatoris gratiam perfidè necavit. Reges reliqui tres in AFUI manus venêre vivi, adductique ad Imperatorem poenas rebellionis dederunt, usque ad necem atrocissimè verberati. Neque hîc ebrietatis damnum stetit; sed in ipsum etiam ebrium redundavit. Quippe filio iratus Imperator excedere palatio jussum atque in reguli LINKIANGI humilitatem dejectum successione

*Septem reges
una pugna
victi.*

*Lasum jus
hospitij.*

cessionis jure privavit. Etsi verò in præsens abstinuit ab hac ultimâ sententiâ, cedens Præfectorum precibus; postea tamen eum ob pravam indolem & quòd semper in pejus rueret, rato priori decreto successione exheredem fecit, ut infra dicam suo loco. Verè ut dici queat, unâ ebrietate non unum Imperatorem modò, sed septem insuper interijisse reges.

Anno imperij tertio decimo TARTARI quoque Sinam ingressi sunt per fauces YEN dictas, quâ longissimè porrectus ille murus subeuntes admittit. His opposuit Imperator AFUUM; qui devictos eiecit ex imperio. LIQUANGUS, unus ex AFUI ducibus cum trecentum equitum alâ missus ad explorandum longius progressus, in aliquot TARTARORUM millia inciderat. Jàmque fugam meditabantur sui, sine dubio ad unum omnes à TARTARIS, velocissimâ gente, casuri, nisi prudentior LIQUANGUS eos retineret. *Stratagemâ.* Quò vos, imbelles, aiebat, aufert inconsulta fuga? nòne videtis, quo nos in loco fortuna constituerit? ab exercitu nostro plusquam quadraginta stadijs distamus. Si terga præbemus hosti, non effugimus periculum, sed incurrimus. Ceriò enim nos prius assequentur, quam tantum spatium fugiendo emetiamur. Ego potius hoc faciendum putem, ut excitatis opere subitario castris nos sepiamus, multis vexillis undique ad panicum terrorem hostium in altum surrectis; quò fiet, ut nostrâ paucitate minimè cognitâ plures esse credant, quàm sumus. AFUI præterea tantus est apud TARTAROS timor, ut omnino mihi persuadeam non ausuros longius procedere. Factum, ut imperavit; elusisque TARTARIS proximæ noctis silentio cum incolumi agmine ad AFUUM redijt.

Nimia indulgentia parvum in liberorum noxia.

Habebat in palatio apud se Imperatorem UUM, minorem quidem natu fratrem, sed uterinum, sibique charissimum. TEUA quoque mater eum, ut ultimò genitum amabat unicè. Hunc & ipsius amore impulsus Imperator & matris gratiâ regem LEANG creat, claris honorum titulis auctum, præquam ceteros reges solebat. Quin & insignia quædam imperij vexillaque impertijt ei; quibus, cum in publicum prodiret, uteretur ad splendorem. Præterea quoties vellet, in palatij penitissima quæque ingrediendi copiam fecit, quod nulli concessum apud Sinas, ne filijs quidem, ubi septimum ætatis annum excesserint. Solis Eunuchis hoc licet, & ijs, quæ sunt è gynæceo. Sed his honoribus abusus UUS efferre se insolentiùs, & magis magisque tumens ad majora niti; demum ausus ab Imperatore petere, ut se-
nuncu-

nuncuparet heredem imperij. Quanquam non tam suâ sponte processit eò arrogantia, quàm XINGI & GUEI aulicorum impulsu. Cùm igitur aliquando apud Imperatorem præfente TEUA epularetur; quod clam optaverat, denique palam petijt. Nec ad ejus vota difficilis Imperator, postponens jus amori, jamjam annuebat; cùm IENUS & alij quidam Præfecti, quos inter & AFUUS, sic eum alloquuntur. *Quoties in imperio, filijs præteritis, frater declaratus est heres; semper ortâ seditione varia calamitates rempubl. invaserunt. Quò æquus est, ut meminere, imperator, te à majoribus tuis non imperium modò accepisse, sed unâ etiam, quæ sunt ab ipsis salubriter instituta. LEUPANGUS autem abavus tuus hanc inter reliquas leges imposuit, cùm essent Imperatori filij, nunquam fratres eligerentur.* Valuit apud Imperatorem hæc admonitio; atque ab incepto destitit. At UUS iræ impotens in consilij authores insurgit, eosque per XINGUM ac GUEIUM jubet interfici; uno AFUO, qui jam apud exercitum agebat, ad alias adhuc insidias reservato. IENUM ergo aliosque præterea decem è Præfectis majoribus hi, quos dixi, è medio sustulere. Quod ubi nuntiatum est Imperatori; mittit, qui & VUM & duos illis aulicos comprehendant. Sed eos in præfens VUS subtraxerat vinculis, in ima palatij deductos, abditosque, quâ nemini patebat ingressus. Ipse tamen captus, & jam capite plectendus erat, nisi TENÆ matris lacrimis flexus Imperator ferre sententiam distulisset. Inter hæc GUEIUS & XINGUS ubique quæsti, nusquam inveniebantur; donec uni demum è custodibus palatij res innotuit. Ille sibi suisque certum exitium metuens, quòd in secretam speluncam per se patuisset hominibus ejusmodi descensus; UUM convenit, & quid fato opus, deliberans, in eum sic invehitur. *Cur te ipsum, ô LEANGEREX, nosque tecum is perditum? nam certa mors atrosque manet, si locum relinquis perditorum hominum iniquis consilijs, quæ quò spectant, nisi ut imperij legibus fraudem facias? quod si resciscet Imperator, à te XINGUM QUEIUMque introductos in palatium; (quò quid est proclivius?) unius tua culpa invidia se provolvit in omnium nostrum exitium. An tibi jam effluxit ex animo, paucos abhinc dies vitam tuam maternis condonatum esse lacrimis? Adhibe, queso, remedium in tempore; ne irati Imperatoris dolorem nondum bene sanatum denuo haud paulò gravius accendas.* Vera loqui custodem sentiebat UUS; ac partim amicorum, partim suo periculo utrinque evidentissimo commotus uberrimè flere cœpit. Tandem nuncios ad eos

PP 3

mittit,

mittit, qui monerent esse proditos, nec aliud praesto, quam in morte remedium; rogare proin, ut ipsi de se statuerent. Nuncios autem clam admonuit, ut, si cadere sua manu timerent illi, vi vitam eriperent. Sed ipsinet, quanto in discrimine versarentur, edocti, postquam supplicium impendens voluntaria morte redemerant, summo silentio in palatij nemore sepulti sunt. Speraverant illi quidem, Uo Imperatore, magnos honores; quibus imminentes in malefactis etiam fidelem operam navabant. Sed extremo suo malo didicere verum esse, quod dicitur, Mala consilia consultoribus pessima.

*Maternus in
Bluum amor.*

Interim TEUA mater nullum lacrimandi modum facere, de Uo filio sollicita, nec cibum nec somnum admittens. Quae res quanquam Imperatori matris vicem miseranti maximo dolori fuit; plus tamen publici boni affectus apud eum valuit, Uo negantem veniam pervicaci severitate. Optabat interim tamen, ut Praefecti rationem inirent, qua Uo placaretur. Aderant tunc commodum, qui ad UUM & reliquos capiendos missi fuerant; quippe ab VO de XINGI GUBIQUE morte docti. Quos ut Imperator sine praeda venisse videt; *Eccur UUM ac reliquos non adducitis, quos comprehendi iusseram? Ipsi jus, inquit, dixere jam perfidia sua voluntaria morte, qua vel suo iudicio digni erant. XINGUS ac GUEIUS jam dedere poenas. Rogamus igitur, ut hac de re nil amplius inquiras. Condona modo injurias tuas lacrimis matris tuae, qua se UI causa excrucians, nullam nec cibi nec somni partem capit. Dissimulandum est, quidquid est, in quo peccavit Uus; cuius crimen haud ab ipsius malitia, sed a perfidorum fraude profectum est, & venia tum hoc, tum illo praecipue nomine dignum, ne matrem eneces. Illo servato innoxio simul & matrem servabis, bis uno facto pio.* Tunc Imperator, Virique premor, ait, hinc pietate, ne matrem perimam; inde iustitia, qua salva Uo reconciliari non possum. Quare animi pendens ac plane nescius, utram in partem me flectam, hoc negotium vestro arbitrio committo. *Ite, meamque matrem iubete bono esse animo ac vivere.* TIENXAUS, qui huic quaestioni praepositus erat, ubi mentem Imperatoris intellexit; senio ac moerore confectam Imperatricem prope adiens, *Vive, ait, Imperatrix! Uus filius tuus salvus & incolumis est! Quae obiecta sunt ei crimina, nefanda illa quidem, ipso tamen insensato facta sunt. Nulli culpa obnoxium deprehendi; unde innocens ab Imperatore pronuntiatus est. Hic demum ad iactitiam a moerore traduci passa se TEUA, lacrimas siccat, cibumque sumit, alacris utcunque.* Deinde

Deinde tamen Imperator VUM non eadem, quã prius, comitate tractabat; turbulentum hominis ingenium factumque formidans. Denique penitus à se removit eum, & nec mensam nec currum amplius cum ipso habuit. Uus autem videns, se illis molitionibus, quẽs imminebat imperio, Imperatoris gratiã excidisse, ineluctabili tristitiã oppressus non multò post fati concessit, ingenti matris moerore. Quam ut quoquo modo consolaretur Imperator, in UI-filios LEANG regnum partitus, regulos creat; filiabus verò magnas donat opes, non leve luctuum, quẽs Imperatrix tantum non succumbebat, temperamentum.

Quanta in hoc imperio, quòtque mala nata sint è polygamiã *Polygamia regni molesta.* unius viri multiplici malo, vel maritis unam ante ceteras amantibus, vel feminis vagum sui amorem inter se invidentibus; suprà sapius est à nobis dictum. Sub hoc Imperatore quanquam & principatum & torum castè habente non defuit exemplum similis infamiã. Cùm pater ejus adhuc rerum potiebatur, ZANGÚLA YENIS regis neptis duas *Tragica ambitiosa multivis machinatio.* filias & filium SINUM è nobilissimo apud YENEM Præfecto, cui VAMHUNGO nomen, genuit. Hoc vitã functo ZANGÚLA juvenis adhuc, TIENO nupsit, apud Imperatorem gratioso, & unam è majoribus præfecturam administranti. Hic ZANGÚLÆ majorem ex UAMHUNGO filiam KINUANGO, & ipsi Præfecto, nuptum dedit. Quibus cùm nata esset filia, emicuit, ut solet, astrologorum & hariolorum ingenium, post magnæ felicitatis experimenta futuram denique Imperatricem divinantium. ZANGÚLA, mulier ambitiosa, credidit hæc avidissimè; neptemque magnã curã educatam, non plùs annos quinque natam, in regiam ad Imperatricis ministerium dimisit. Erat insigni formã prædita, quã ceteras omnes è toto imperio puellas facillè superabat. Tertium ac decimum attigerat ætatis annum, cùm IUNGUS Imperatoris filius natu major ex LIEUA matre, legitimã uxore, illam sibi sponsam depoposcit. Quod ut facilius impetraret PIAUAM ex UANGIA concubina sororem suam adhibuit, uti se apud LIEUAM adjutum vellet. At illa tantum abest, ut assentiretur, ut acriter filiam objurgatam de hac petitione, juberet à se facessere. Quam tamen longè proniorem votis suis habuit CHEUS alter Imperatoris ex VANGIA filius, eandem exoptans conjugem sibi. Nihil enim cunctata LIEUA, imò læsa, quòd ipsius nuptias ambiret, protinus eam tradit. Id matrimonium CHEO viam ad imperium stravit. Nam

PIAUA

PIAUA CHEI soror uterina, cognito puellam fratri sponfam provenisse; adversus LIEUAM & IUNGUM vehementer excanduit. Hinc apud Imperatorem identidem eorum obtrectare famam; contra, ubi se cunque dabat occasio, VANGIAM CHEUMQUE dilaudare. Quibus artibus aded in Imperatoris animum irrepfit, ut tandem IUNGUM filium exheredaret, ebrietatis illius, in qua tot malorum causa constiterat, memoriã suspensam aliquantisper iram fortius urgente. Quod ut commodius ac sine turbis ageretur, VANGIÆ secundæ uxori diadema imposuit spreta LIEA, CHEUMQUE illius filium imperij heredem declaravit. LIEA tantæ injuriæ impatiens, & si fato cessisset Imperator, atrociora rimens mala, quæ ut plurimum à successoris matre reliquæ uxores & concubinæ afflictarantur; cum iram & dolorem in æmulos effundere non posset, magnitudine mali oppressa moritur.

Neque hinc invenit exitum hæc tragedia. Multi enim è Praefectis indignitate rei commoti, cum obstarent Imperatori, néve primam uxorem ejusque filium aspernaretur, auctores essent; propterea intererent fuere. AFUUS etiam ipse, tantus alioqui vir, cuique tantum debebat Imperator, eandem ob causam mulierum insidijs appetitus, atque in vincula coniectus, voluntariã inedia sibi vitam exhaust. Nec verò jam solum Imperatori restiterat; sed etiam, cum ZINUM ZANGULÆ filium reguli vellet ornare potestate. Quæ libertas eum mulierum odio exposuit; quod non nisi extincto AFUO quievit. Tantum possunt ambitiosæ mulieres, ubi pronas aures, animosque maritorum vel amicorum sibi obnoxios habet.

Post hos & HIAOKINGUS diem suum obiit; undique laudandus, nisi quòd in eo summa levitas esset & inconstantia. Nunquam in ullâ causâ susceptâ, præterquam in VANGIÆ electione constanter permanisse memoriæ proditum reperio. Sed inter ejus laudes eminet obsequium & reverentia erga parentes, quæ, ut sæpius dictum, apud Sinas maxima primaque virtus habetur. CHEUS ei filius successit. Nam IUNGUM LINKIANG regem creaverat, exutum jure successionis, eoque in regno velut in carcere conclusum neque situm regiã urbe exire, ne, si vires suppetere audaciæ, turbas daret. Quoad vixit, magnæ semper ei curæ fuit agricultura, & bombycum educatio. Immensis opibus, quas collegerat, parcè utebatur. Quò factum, ut successorì affatim pecuniæ, quæ in his etiam terris nervus, suppeditaret.

taret ad illa sumtuosa bella, quæ ante ipsum aggredi ausus est nemo. Nam & TARTAROS, qui colebant veterem TARTARIAM, armis invadens, ad internecionem ferè delevit, & in Indiam usque terrore sui prolato, BENGALAM etiam penetravit, de quibus infra.

SEXTUS IMPERATOR

HIAOUUS.

Imperavit annis LIV.

CHÆUS itaque partim fortunâ, partim arte, quod naturæ jus negabat, imperium obtinuit; & Astrologorum de ejus uxore prædictionem eventus probavit, felici Sinarum sorte. Verè enim egregius Imperator fuit. HIAOUUS dici voluit, quod obedientem Belligerum sonat. Diuturnum habuit imperium, hoc est, annorum quinquaginta & quatuor, ingenti vel sapientiæ vel felicitatis famâ. Sapientes ac literatos amabat mirificè; nec minùs senes prudentiâ canisque simul venerandos. Vtriusque generis homines undique convocatos vel ad doctrinam interiorem vel ad publica consilia adhibebat. Revixere quodammodo ac postliminio ad se rediere sub docto principe & doctorum amatore literæ. Libros, quotquot potuit, undique collegit & acquisivit. Nec bellicâ virtute minùs, quàm literis insignis fuit. Vtramque nimirum Palladem amicam habuit, armatam ac togatam. Omnium primò TARTAROS subegit ac domuit, eorumque terras ingressus, omnia longè latèque vastavit. Sinico etiam imperio vicinam INDIAM, eam præcipuè, quæ ad Libycum vergit, à GANGE clausam, ad BENGALAM usque regnum occupavit. Nulli sanè Imperatorum rebus gestis & hinc efflorescente nominis gloriâ cessisset, nisi egregias naturæ dotes ac virtutes, humanæ conditionis oblitus, longioris vitæ cupidine foedâset. Prorogandæ namque vitæ præcepta ad insaniam usque sectabatur; ridiculæque multa eâ de causâ fecit, deceptus ab impostoribus. Adeò verum est, Nihil esse in humanis omni ex parte perfectam. Sed de his omnibus exponam suo loco.

Vix patri iusta persolverat, cùm indicto sapientum conventu laudatas quasque leges & instituta optimorum Imperatorum ex ijs audire voluit; quòd diceret sibi nihil optatius vel antiquius esse, quàm sub-

*Cyclo 49. ann.
38 ante Christi-
sum 140.*

*Primus Tarta-
ros subegit.*

*Amor proro-
ganda vitæ.*

Qq

ditorum